

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

El-Raye Gazetesi

BRICS: Batılı Topluluklar İçin Bir Çözüm Mü, Alternatif Mi, Yoksa Rakip Mi?

Üstad Esad Mansur'un Kaleminden

BRICS grubu, 22-24 Ağustos 2023 tarihleri arasında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde düzenlenen 15. zirvesinde, 1 Ocak 2024'ten itibaren başlayarak Suudi Arabistan, Mısır, Emirlikler, İran, Etiyopya ve Arjantin'in üyeliğini kabul ettiğini duyurdu. Yaklaşık 23 ülkenin katılım başvurusunda bulunduğu bir dönemde gruba ait bir banka kurulduğu duyuruldu ve ortak para birimi çıkarılması çağrısında bulunuldu.

Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin gibi ülkelerin 2009 yılında BRIC adı altında kurulduğu açıklanan, daha sonra 2010 yılında Güney Afrika'nın da bünyesine katılacağı duyurulan bu grup, isminin ilk harflerinden alınarak BRICS adını aldı. Bu ülkelerin isimleri sırasıyla Latin harfleriyle yazılmış ve o yıldan bu yana genişlememiş, bu sene gelişme yönüne gitse de önemli bir siyasi role sahip görünmeyen ve aralarındaki ticari alışverişi geliştirmek için çalışmaya devam eden bir ekonomik gruptan başkası değildir. Kendisini etkili bir güç haline getirecek etkili mekanizmalar bularak ekonomik birliğini güçlendirmeye çalışmadığı gibi, Avrupa Birliği gibi ortak bir para birimi ve ortak bir merkez bankası var etmeye de çalışmadı. Diğer büyük ve küresel ekonomik gruplarla rekabet etmeye de çalışmadı. Üstelik bu gruptaki devletler, ABD liderliğindeki G-20 topluluğuna da üyedir.

Ancak Rusya'nın Ukrayna topraklarında istila başlatması ve Batı'nın ona sert ekonomik yaptırımlar uygulayarak Rusya'ya karşı kararlı duruşu ve bunun yanında Çin'e Tayvan'ı ilhak etmesi halinde yaptırım uygulayacağı tehdidi sonrasında uluslararası konumu etkileyen ciddi olaylar yaşanınca, bu iki ülke, Rusya ve Çin, Amerika öncülüğündeki Batı'ya karşı uluslararası konumlarını güçlendirmek, Rusya'ya yönelik ablukayı kırmak ve yaptırımları hafifletmek için BRICS grubunu siyasi olarak kendi lehlerine kullanmayı düşünmeye başladılar.

Bu nedenle Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, "Daha adil ve rasyonel bir dünya yaratmak için daha fazla ülkenin BRICS ailesine katılmasına izin vermeliyiz" dedi ve şöyle konuştu: "BRICS'in genişlemesi, grubun işbirliği mekanizmasına yeni bir ivme kazandıracak." Buradan, gruptaki ana kutuplardan biri olan Çin'in, ve Rusya'nın özelde Amerika'nın, genel olarak Batı'nın egemen olduğu bir dünyayı reddederek, çok kutuplu bir dünyanın kurulmasını istediği için, Batı'ya karşı mücadelede aralarındaki iş birliğini artırmayı ve küresel nüfuz sahibi olmak için grubu güçlendirmeyi amaçladığı anlaşılıyor.. Batı, hem Amerika hem de Avrupa tarafı dünyanın diğer ülkelere karşı adil olmadığı için kendisini dünyanın lideri, söz sahibi ve aslan payını alma ve istediğini dayatma hakkına sahip olarak görüyor.

Çin bunun farkında ve kurtulmak istese de bu konuda yeterince ciddiyet göstermiyor ve Batı ile karşı karşıya gelmekten korkuyor. Zira Batı'nın yerini almaya ya da Batı'ya meydan okumaya, onunla rekabet etmeye ve onu küresel liderlik pozisyonundan uzaklaştırmaya çalışıyor gibi görünmüyor. Adaleti bilmeyen, adaleti kabul etmeyen, liderliğini başkalarıyla paylaşmayı, onunla rekabet etmesini istemeyen, aksine diğerlerinin onu takip etmesini, onun arkasında yürümesini isteyen Batı'dan, adalet istiyor.

Çin, Batı'nın rasyonel olmasını, başkalarının arzularını anlayıp saygı duymasını, Batı'nın aşığılanmadıkça veya kafası ezilmedikçe ve yere serilmedikçe

vazgeçemeyeceği kibir, büyülenme ve küstahlıktan vazgeçmesini istiyor. Çin'in bu talebi, bakanlık tarafından adı açıklanmayan bir Dışişleri Bakanlığı sözcüsü tarafından şu açıklamasıyla da doğrulandı: "BRICS mekanizması Batı'ya düşman değildir ve hiçbir kampla çatışmaya girmez." Ancak "BRICS'in genişlemesinin büyük bir tarihsel önem taşıdığına" işaret etti. Yani BRICS'in genişlemesi Çin'in uluslararası konumunu güçlendirmeyi amaçlıyor. Çünkü bu onun için büyük bir tarihsel öneme sahip. Çin, bu çekingen açıklamaları, dünyanın en güçlü iki ekonomik gücü olan Amerika'dan ya da Avrupa Birliği'nden gelebilecek tepkilerinden korktuğu için yapıyor. Çin bunlarla ilişki halinde ve ekonomik ve teknolojik kazanımlarının çoğunu kaybedeceği için onlarla ilişkilerinin gerilmesini istemiyor. Bu nedenle Batı'nın tam desteklediği Ukrayna ile savaşında Rusya'dan desteğini çekmek gibi siyasi tavizler verirken, daha önce ilhak etme konusunda heyecan duyduğu Tayvan'ı da ilhak etme tehditlerinden de vazgeçti.

Ancak Rusya Devlet Başkanı, Rusya'nın BRICS'e yönelik hedeflerini açıkladı. Meydan okumaya ve rekabet etmeye çalışarak şunları söyledi: "Topluluk, G7 gibi Batı'nın hakim olduğu rakip güçlerin etkisine ayak uydurabilecektir." "Ukrayna'ya yönelik savaşın nedeni hegemonik çabalar"dır" diye de ekledi. "Bazı ülkelerin hegemonyalarını güçlendirme ve sömürge politikalarını yeniden tesis etme çabalarını reddediyoruz." "Rusya, uluslararası adaleti sağlamak ve kendisini istisnai bir konuma sahip gören güçlere karşı koymak için BRICS grubunu genişletmeyi hedefliyor" dedi. "Doların küresel para birimi olmaktan çıkması geri dönüşü olmayan bir süreç. Üyeler ticaretin dolardan ulusal para birimlerine kaydırılmasını tartışıyor. BRICS grubunun Yeni Kalkınma Bankası önemli bir rol oynayacak ve Batılı bankalara ve kurumlara alternatif olacak" dedi. BRICS'i kendileri için kullanma hedefleri ve tutkuları bunlardır. Ancak diğer üyeler bu hedeflerin çoğuna katılmıyor.

Putin'in görüşüne katılmayan, Başkan Lula da Silva tarafından temsil edilen Brezilya, grubun zayıflığını kabul ederek "BRICS ülkeleri arasında ticari işlemlerde ortak bir para birimi oluşturulmasının, onların zayıflığını azaltacağını" savunsa da, ancak şunları söyledi: "G7'ye, G20'ye ya da ABD'ye karşı bir duruş sergilemek istemiyoruz." ve "Sadece kendimizi organize etmek istiyoruz." dedi. "Topluluk, ABD dolarını reddetmiyor, bunun yerine üyeleri arasındaki ticari alışverişi bazen yerel para birimleriyle tamamlamaya çalışıyor." dedi. Brezilya, Amerika'nın siyasi ve ekonomik hegemonyası altında ve bundan kurtulamıyor, daha doğrusu Amerika'ya karşı çıkmadan durumunu iyileştirmeye çalışırken, Çin hegemonyasına da girmek istemiyor.

Hindistan, Çin'in hegemonyasını reddediyor ve sınır anlaşmazlıkları nedeniyle Çin'le neredeyse düşmanlık halinde ve son yıllarda aralarında çok sayıda sınırlı silahlı çatışma yaşandı. Janata Partisi ve onun başkanı Modi döneminde Amerika'ya tabi oldu. 2007 yılında Dörtlü Güvenlik Diyalogu adı altında Amerika'nın öncülüğünde Japonya ve Avustralya ile kurulan benzer bir ittifakın parçasıdır. Amerika tarafından Çin'i çevrelemek için kullanılıyor.

Ekonomik açıdan en zayıf üye olan Güney Afrika ise, gerçekten de ekonomik olarak çökmüş ve yolsuzluğun pençesine düşmüş durumdadır. Herhangi bir konuda etkili olmaktan da uzaktır ve Batı'ya tam anlamıyla tabidir. BRICS ülkeleri için ortak bir para birimi çıkarma fikrini de savunmadı.

BRICS'in kurulduğunu duyurduğu Yeni Kalkınma Bankası Direktörü Leslie Maasdorp, şunları söyledi: "Yerel para birimlerinin kullanımını artıracacağız. Bu, dolardan vazgeçtiğimiz ya da ondan uzaklaştığımız anlamına gelmiyor ancak bu, yerel para birimi cinsinden daha fazla fon topladığımız anlamına geliyor." Ayrıca "Bankanın sermayesi ABD doları cinsindedir. Dolayısıyla doların, bankanın temellerinin önemli bir parçası" olduğunu da söyledi. Yani Amerikan hegemonyası sürüyor. Çünkü dolar, onun en önemli

silahıdır.

Çin, yaklaşık 3,2 trilyon dolar ile en büyük rezerve sahip olduğu için dolardan vazgeçmek ve Amerika ile ticaretini durdurmak da istemiyor, aksine onu güçlendirmek için çalışıyor. Dolayısıyla Rusya Devlet Başkanı'nın topluluğun dolardan vazgeçmesi çağrılarını gerçeğe aykırıdır.

Bu nedenlerle bu grup güçlü, homojen, Batı hegemonyasına, özellikle de Amerikan hegemonyasına meydan okuyan kati kararlar alabilecek kapasitede olamaz ve topluluk bir alternatife de sahip değildir. Bu topluluğun ne çözüm ne de bir alternatif olarak; ekonomik, siyasi ya da fikri olarak dünyayı Batı hegemonyasından kurtarma konusunda hiçbir iddiası da yoktur. Kapitalist ekonomik temellere dayandığı için doğru bir fikri ya da yeni farklı bir fikri de yoktur.

Amerika, bu topluluğun kendisine veya G7 gibi liderliğini yaptığı gruplara veya Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi kontrol ettiği uluslararası finans kuruluşlarına yönelik bir risk oluşturmasını imkânsız görmüştür. Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanı Jake Sullivan şunları söyledi: "ABD; BRICS topluluğunun kendisine veya başka herhangi bir ülkeye jeopolitik bir rakip haline gelmesini uzak görüyor." Ve şunu söyledi: "Bu, kritik konularda farklı görüşlere sahip çok çeşitli ülkelerden oluşan bir topluluk. Ukrayna'daki savaş ve Çin ile ABD arasında artan rekabet, Çin ve Rusya'yı BRICS'i güçlendirme arayışına itti."

Grubun altı ülkeyi de bünyesine katacağını duyurmasına gelince, bu güçlü görünme çabasıdır, Halbuki temelleri, kararları ve birbirine muhalif bazı üyelerinin dayanışması da zayıftır. Bazı üyeleri de Batı'ya sadık ve ondan ayrılmak istemiyor. Peki ya Mısır, Suudi Arabistan, Arjantin, Etiyopya ve İran gibi tümü Amerika'ya tabi ya da onun uydusu olan ve Emirlikler gibi İngiltere'ye tabi altı yeni ülke? Şunu unutmamalım ki, hiçbir Müslüman ülkesinin şu anda kapitalist temeller üzerinde, sömürgecilerin ve açgözlü insanların egemenliği altında varlığını sürdüren diğer ekonomik ve siyasi topluluklar gibi, İslam'a aykırı olan bu oluşum veya topluluklara katılması caiz değildir.

Dünyanın İslam'dan başka çaresi yoktur. Yeryüzüne hidayet ve hayrı yayacak, dünya ticaretinin kurallarını haksızlığın olmadığı sağlam temeller üzerine kuracak olan, halkın parasını ve servetini koruyarak, bunlardan herkesin faydalanmasına imkân sağlamak üzere, altını ve gümüşü tüm halkların para birimi haline getirecek, İslam'ın devleti, Hilafet Devleti'nden başka alternatif de yoktur.

Kaynak: [El-Raye Gazetesi - 459. Sayı - 06/09/2023](#)